

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Gdańsku

LGD.410.023.03.2019

Florian Arendt
Spółdzielnia Rybołówstwa i Przetwórstwa „Troć”
w Tczewie
Czałkowy 61, 83-110 Tczew

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/088 Dzierżawa i użytkowanie jezior i obwodów rybackich Skarbu Państwa

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Spółdzielnia Rybołówstwa i Przetwórstwa „Troć” w Tczewie Czatkowy 61, 83-110 Tczew (dalej: „Spółdzielnia”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Florian Arendt, Prezes zarządu, od 1 stycznia 1993 r. (dalej: „Prezes”)
Zakres przedmiotowy kontroli	Prawidłowość korzystania z obwodów rybackich
Okres objęty kontrolą	Lata 2018-2019, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontroler	1. Łukasz Badura, Starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LGD/3/2020 z 7 stycznia 2020 r. (akta kontroli str. 1, 143)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą, w obwodach użytkowanych przez Spółdzielnię, gospodarkę rybacką prowadzono w oparciu o aktualne operaty rybackie pozytywnie zaopiniowane przez uprawnione podmioty. Spółdzielnia korzystała z przewidzianej w operatach możliwości modyfikacji gospodarki rybackiej. Zarybienia niektórymi gatunkami nie zostały przeprowadzone lub odbiegały ilością i sortymentem od wielkości uwzględnionych w operatach, co zostało zaakceptowane, zgodnie z postanowieniami operatów, przez zatrudnionego w Spółdzielni ichtiologa. Dokonane przez Spółdzielnię odłowy ryb nie przekraczały określonej w operatach szacunkowej ilości produkcji rybackiej z danego obwodu rybackiego.

Spółdzielnia terminowo przedłożyła Regionalnemu Zarządowi Gospodarki Wodnej w Gdańsku (dalej: „RZGW”) zgodne ze stanem faktycznym dane sprawozdawcze. Terminowo regulowała również należności z tytułu zawartych umów użytkowania obwodów rybackich.

Stwierdzono jednak, że Spółdzielnia:

- nie wywiązywała się z określonego w umowach użytkowania obwodów rybackich zobowiązania do zawiadamiania RZGW o planowanym zarybieniu z 14 dniowym wyprzedzeniem,
- nie zaktualizowała zabezpieczenia należytego wykonania umowy na użytkowanie obwodu rzeki Wierzyca nr 6,
- nie sporządziła osobnych protokołów połowów ryb dla każdego z 15 połowów dokonanych w okresie ochronnym, co było niezgodnie z § 2 pkt 1 lit. b i § 5 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia ws. dokumentacji³.

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, dalej: ustawa o NIK.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 lutego 2013 r. w sprawie sposobu prowadzenia dokumentacji gospodarki rybackiej (Dz. U. z 2013 r. poz. 326.).

III. Opis stanu faktycznego

Opis stanu faktycznego

1. W latach 2018-2019 Spółdzielnia wykorzystywała do prowadzenia gospodarki rybackiej dwa obwody rybackie o łącznej powierzchni 233,4 ha. Podstawą korzystania z tych obwodów były umowy zawarte przez Spółdzielnię z RZGW, tj.:

- umowa nr OR/70/04 z dnia 22 grudnia 2004 r.⁴ na użytkowanie obwodu rybackiego rzeki Motława nr 3 o powierzchni 79,4 ha,
- umowa nr OR/64/04 z dnia 22 grudnia 2004 r.⁵ na użytkowanie obwodu rybackiego rzeki Wierzycy nr 6 o powierzchni 154 ha (dalej: „umowy na użytkowanie obwodu”).

Na podstawie ww. umów Spółdzielnia otrzymała w użytkowanie obwody rybackie na okres 20 lat od dnia 1 stycznia 2005 r.

(akta kontroli str. 2-5, 37-40, 131-144, 163)

2. Dla obu ww. obwodów rybackich Spółdzielnia posiadała operaty rybackie⁶, pozytywnie zaopiniowane przez uprawnione podmioty.

(akta kontroli str. 6-36, 41-73, 145, 496-507)

3. W ramach obwodów rybackich użytkowanych przez Spółdzielnię nie ustanowiono obrębów ochronnych i hodowlanych.

(akta kontroli str. 10, 45, 145)

4. Marszałek Województwa Pomorskiego (dalej: „Marszałek”) nie wydał decyzji, w trybie art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym⁷ (dalej: „ustawa o rybactwie śródlądowym”), dotyczących obwodów rybackich użytkowanych przez Spółdzielnię o zwolnieniu z obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej, jak też decyzji o uznaniu zbiornika wodnego za nieprzydatny do prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej na czas określony.

(akta kontroli str. 147, 264)

5.1 Spółdzielnia była zobowiązana do corocznego zarybiania użytkowanych obwodów rybackich w ramach umów na użytkowanie obwodu, w których określono

⁴ Umowa została zmieniona aneksami: nr 1 z dn. 11 kwietnia 2006 r. (dotyczącym sposobu określania opłaty rocznej i zmiany terminu wnoszenia tej opłaty) oraz nr 2 z dn. 11 czerwca 2012 r. (dotyczącym zmiany materiału zarybieniowego).

⁵ Umowa została zmieniona aneksami: nr 1 z dnia 11 kwietnia 2006 r. (dotyczącym sposobu określania opłaty rocznej i zmiany terminu wnoszenia tej opłaty), nr 2 z 1 kwietnia 2009 r. (dotyczącym zmiany materiału zarybieniowego) oraz nr 3 z dnia 2 września 2013 r. (dotyczącym zmiany materiału zarybieniowego, obowiązku uzupełnienia zarybień oraz uaktualnienia zabezpieczenia należytego wykonania umowy).

⁶ Operat z dnia 19 września 2013 r. (dla obwodu rybackiego nr 3 rzeki Motława) oraz z dnia 20 września 2013 r. (dla obwodu rybackiego nr 6 rzeki Wierzycy).

⁷ Dz. U. z 2019 r. poz. 2168.

rodzaj i ilość materiału zarybieniowego⁸, a także jego wartość⁹, która dla obwodu rybackiego Motława nr 3 została określona na kwotę 82.900 zł, a dla obwodu rybackiego Wierzyca nr 6 na kwotę nie niższą niż 85.425 zł.

W zakresie gatunków, którymi miało nastąpić zarybienie oraz rodzajów i ilości¹⁰ materiału zarybieniowego operaty rybackie obowiązujące od 2015 r. różniły się od zapisów zawartych w umowach na użytkowanie obwodu oraz od operatów z 2004 r.¹¹

Spółdzielnia przesłała do RZGW nowe operaty, obowiązujące od 2015 r., w dniu 17.12.2013 r., nie wnioskując o zmianę umów w zakresie zarybień.

Prezes wyjaśnił, że:

- w zakresie rodzaju i ilości materiału zarybieniowego operat nie musi być zgodny z umową,
- operat rybacki może zmienić rodzaj materiału zarybieniowego oraz ilość tego materiału w stosunku do tego, co zostało przewidziane w umowie na użytkowanie obwodu; ważne jest, żeby zgadzała się wartość materiału zarybieniowego wskazanego w operacie z wartością materiału zarybieniowego, która została wskazana w ofercie złożonej do RZGW w 2004 r. (wartość ta została zaczerpnięta z operatów rybackich dla obwodów rybackich Motława nr 3 i Wierzyca nr 6 z 2004 r., które stanowiły załączniki do oferty złożonej do RZGW),
- Spółdzielnia na rok przed wygaśnięciem terminu obowiązywania operatów z 2004 r. przesłała do RZGW nowe operaty z 2013 r., lecz RZGW nie sporządził aneksu do umów. W opinii Prezesa inicjatywa zmiany umowy, w celu dostosowania jej do operatu powinna wyjść ze strony RZGW, a nie Spółdzielni.

(akta kontroli str. 2-5, 37-40, 131-142, 382-389, 496-507, 533-591)

Koszty poniesione przez Spółdzielnię na zakup materiału zarybieniowego wyniosły 17.489,55 zł¹² (w 2018 r. i na dzień 30.09.2018 r.) oraz 4.583,40 zł¹³ (w 2019 r.).

⁸ Dla obwodu rybackiego Motława nr 3 w umowie wyszczególniono następujące gatunki oraz rodzaje materiału zarybieniowego (sortymenty) dla poszczególnych gatunków: boleń, (narybek letni) w ilości 50.000 szt. lub zamiennie wylęg żerujący w ilości 125.000 szt.; jaź (narybek letni) 200.000 szt. albo zamiennie wylęg żerujący 900.000 szt. lub wylęg podchowany 225.000 zł szt.; lin (kroczek) 600 kg albo zamiennie wylęg żerujący 800.000 szt. lub dwulatek 730 kg; sum (narybek letni) 10.000 szt. lub zamiennie wylęg żerujący 190.476 szt.; sandacz (narybek letni) 160.000 szt. albo zamiennie wylęg 1.000.000 szt. lub narybek letni duży 123.077 szt. oraz szczupak (narybek letni 200.000 szt. albo zamiennie wylęg 1.548.387 szt. lub wylęg żerujący 1.142.857 szt. lub narybek letni duży 141.176 szt. lub dwulatek 1.622 szt. Dla obwodu rybackiego Wierzyca nr 6 w umowie wyszczególniono następujące gatunki i sortymenty zarybieniowe: pstrąg potokowy (wylęg podchowany) w ilości 100.000 szt.; pstrąg potokowy (narybek wiosenny) 15.000 szt.; lipień (narybek jesienny) 10.000 szt.; łosoś (narybek letni) 100.000 szt.; łosoś (smolty) 1.500 szt.; troć wędrowną (narybek letni) 100.000 szt.; troć wędrowną (smolty) 5.000 szt. oraz brzana (narybek jesienny) 4.000 szt.

⁹ W przypadku obwodu rybackiego Motława nr 3 rodzaj, ilość i wartość materiału zarybieniowego zostały określone w Aneksie nr 2 z dnia 11 czerwca 2012 r. do umowy OR/70/04 z dnia 22 grudnia 2004 r., a w przypadku obwodu rybackiego Wierzyca nr 6 – w Aneksie nr 3 z dnia 2 września 2013 r. do umowy nr OR/64/04 z dnia 22 grudnia 2004 r.

¹⁰ W nowym operacie dla obwodu rybackiego Motława nr 3 przewidziano zarybienia: jaziem (wylęg) w ilości 2.142.860 szt.; linem (wylęg) 1.105.260 szt.; sandaczem (wylęg) 681.250 szt. oraz szczupakiem (wylęg) 2.032.260 szt.

W nowym operacie dla obwodu rybackiego Wierzyca nr 6 zaplanowano następujące zarybienia: pstrągiem potokowym (wylęg) w ilości 45.833 szt.; łososiem (wylęg), 333.000 szt. oraz trocią wędrowną (wylęg), 5.000 szt.

¹¹ Operat jest ważny przez okres 10 lat od daty jego pozytywnego zaopiniowania przez uprawniony do tego podmiot.

¹² Złożyły się na nie koszty zakupu wylęgu sandacza (12.906, 25 zł) oraz wylęgu pstrąga (4.583, 30 zł).

¹³ Były to koszty zakupu wylęgu pstrąga.

Wartość materiału zarybieniowego wyhodowanego przez Spółdzielnię, biorąc za podstawę cennik materiału zarybieniowego ustalany przez RZGW w Gdańsku, wyniosła 99.400 zł¹⁴ (w odniesieniu do zarybień dokonanych w 2018 r.) oraz 71.950 zł¹⁵ (w przypadku zarybień przeprowadzonych w 2019 r.).

(akta kontroli str. 164-174, 382-389, 592-596)

5.2 Zarybienia dokonane przez Spółdzielnię w latach 2018-2019¹⁶ różniły się od zarybień określonych w umowach na użytkowanie obwodu oraz operatach rybackich dla tych obwodów, obowiązujących od 2015 r.

Spółdzielnia dokonała zarybień niezgodnie z umowami na użytkowanie obwodów rybackich¹⁷. I tak:

1) w obwodzie rybackim Motława nr 3:

- nie dokonała zarybień boleniem i sumem oraz nie dokonała w 2018 r. zarybienia linem, a w 2019 r. - sandaczem,
- dokonała zarybienia sortymentem¹⁸ innym niż przewidziany w umowie:
 - wylęgiem jazia (1.200.000 szt. – w 2018 r. i 3.085.720 szt. w 2019 r.), podczas gdy w przypadku jazia umowa przewidywała zarybienie narybkiem letnim (200.000 szt.), albo zamiennie wylęgiem żerującym (900.000 szt.) lub podchowany (225.000 szt.),
 - wylęgiem lina (2.210.529 szt.) za 2019 rok, podczas gdy w przypadku lina umowa przewidywała zarybienia krocziem w ilości 600 kg albo zamiennie wylęgiem żerującym (800.000 szt.) lub dwulatkiem (730 kg),
- dokonała zarybienia sortymentem w innej ilości niż przewidywała to umowa, co dotyczyło sandacza w 2018 r., w przypadku którego Spółdzielnia zarybiła wylęgiem w ilości o 843.750 szt. większej niż ilość przewidziana w umowie oraz szczupaka, w przypadku którego Spółdzielnia dokonała zarybienia wylęgiem – w 2018 r. – w ilości o 3.780.653 szt. większej niż w umowie, a w 2019 r. – w ilości o 1.048.387 szt. mniejszej niż w umowie;

2) w obwodzie rybackim Wierzyca nr 6:

- nie dokonała zarybień lipieniem, łososiem, trocią wędrowną oraz brzaną,
- zrealizowała zarybienia sortymentem innym niż przewidziany w umowie. Spółdzielnia przeprowadziła zarybienia pstrągiem potokowym (wylęgiem) w ilości 45.833 szt. w 2018 r. i 30.556 szt. w 2019 r., podczas gdy umowa wymagała zarybienia wylęgiem podchowany (100.000 szt.) i narybkiem wiosennym (15.000 szt.).

(akta kontroli str. 2-5, 37-40, 74-142, 172-174)

¹⁴ Na kwotę tę złożyła się wartość wylęgów: jazia (16.800 zł) i szczupaka (82.600 zł).

¹⁵ Na kwotę tę złożyła się wartość wylęgów: jazia (43.200 zł), szczupaka (7.750 zł) i lina (21.000 zł).

¹⁶ W obwodzie rybackim Motława nr 3 Spółdzielnia dokonała następujących zarybień: w 2018 r.: jaziem (wylęg) w ilości 1.200.000 szt., sandaczem (wylęg), 1.843.750 szt. oraz szczupakiem (wylęg), 5.329.040 szt.; w 2019 r.: jaziem (wylęg) w ilości 3.085.720 szt., linem (wylęg), 2.210.529 szt. oraz szczupakiem (wylęg), 500.000 szt. Obwód rybacki Wierzyca nr 6 został zarybiony przez Spółdzielnię w następujący sposób: w 2018 r. pstrągiem potokowym (wylęg) w ilości 45.833 szt. oraz w 2019 r. pstrągiem potokowym (wylęg), 30.556 szt.

¹⁷ W przypadku obwodu rybackiego Motława nr 3 – z § 2 Aneksu nr 2 z dnia 11 czerwca 2012 r. do umowy nr OR/70/04 z dn. 22 grudnia 2004 r., a w przypadku obwodu rybackiego Wierzyca nr 6 - z § 1 Aneksu nr 3 z dnia 2 września 2013 r. do umowy nr OR/64/04 z dn. 22 grudnia 2004 r.

¹⁸ sortyment - jednorodny zbiór przedmiotów, materiałów odpowiadających określonym wymaganiom (Słownik PWN).

Spółdzielnia dokonała zarybień nie w pełni odpowiadających rodzajowi i ilości materiału zarybieniowego wskazanego w operatach. I tak:

1) w przypadku obwodu rybackiego Moława nr 3:

- nie dokonała zarybień linem w 2018 r. oraz sandaczem w 2019 r.,
- dokonała zarybienia inną ilością sortymentu, co dotyczyło wylęgu jazia, tj. w 2018 r. zarybiła w ilości o 942.860 szt. mniejszej niż przewidziana w operacie, a w 2019 r. w ilości o 942.860 szt. większej niż przewidziana w operacie, wylęgu lina, tj. w 2019 r. zarybiła ilością o 1.105.260 szt. większą niż przewidziana w operacie, wylęgu sandacza, tj. w 2018 r. zarybiła ilością o 1.162.500 szt. większą niż przewidziana w operacie oraz wylęgu szczupaka, tj. w 2018 r. zarybiła ilością o 3.296.780 szt. większą niż przewidziana w operacie, a w 2019 r. ilością o 4.829.040 szt. mniejszą niż przewidziana w operacie,

2) w przypadku obwodu rybackiego Wierzyca nr 6:

- nie dokonała zarybień łososiem i trocią,
- w 2019 r. dokonała zarybienia wylęgiem pstrąga w ilości mniejszej o 15.277 szt. od przewidzianej w operacie.

Zgodnie z operatami przyjęte w nich założenia w zakresie gospodarki rybacko-wędkarskiej w obwodzie nie stanowiły sztywnych zaleceń, lecz mogły być modyfikowane w oparciu o konsultacje z ichtiologiem, zależnie od wyników badań kontrolnych, warunków środowiskowych, skuteczności naturalnego tarła oraz dostępności materiału zarybieniowego.

Zarybienia w latach 2018 i 2019 nie odpowiadające w pełni rodzajowi i ilości materiału zarybieniowego wskazanego w operacie były konsultowane z zatrudnionym w Spółdzielni ichtiologiem.

Spółdzielnia nie występowała do RZGW o zmianę (aneksowanie) umów na użytkowanie obwodu w celu dostosowania ich postanowień dotyczących zarybień do założeń nowych operatów rybackich.

(akta kontroli str. 6-32, 41-68, 74-130, 172-174, 639-640)

W zakresie dot. niezgodności zarybień z umową, Prezes wyjaśnił, że:

- od 2015 r. obowiązują nowe operaty i to one, a nie umowa, stanowią podstawę do dokonywania zarybień,
- niewykonanie zarybień gatunkami przewidzianymi w operatach wynikało z braku materiału zarybieniowego, którego Spółdzielnia nie zdołała pozyskać w odpowiedniej ilości, gdyż nie nałowiła odpowiedniej ilości tarlaków, albo nie został on dostarczony przez hodowcę, ponieważ padły tarlaki, z których miał być pozyskany materiał zarybieniowy, albo, jak w przypadku łososia i troci wędrowej, materiał zarybieniowy w ogóle nie był dostępny na rynku,
- ze względu na niedostępność materiału zarybieniowego łososia i troci wędrowej, Spółdzielnia wystąpiła do RZGW z wnioskami o wyrażenie zgody na sporządzenie aneksu do operatu, w celu zmiany zarybienia łososiem i trocią wędrowną na rzecz pstrąga potokowego, ale nie otrzymała na nie odpowiedzi,
- Spółdzielnia nie mogła pozyskać materiału zarybieniowego lina, jazia i szczupaka z innych źródeł, gdyż materiał zarybieniowy powinien pochodzić od tarlaków pozyskanych z użytkowanego obwodu rybackiego.

Zarybienia w ilości mniejszej oraz większej niż przewidywał operat, wynikały, wg Prezesa, z braku wystarczającej ilości materiału zarybieniowego i wzrostu ceny materiału zarybieniowego pstrąga oraz z konieczności wyrównania zarybień niewykonanych w latach wcześniejszych lub wykonanych w mniejszej ilości niż przewidziana w operacie. Prezes wyjaśnił przy tym, że na konieczność wyrównania zarybień wskazywał, w toku kontroli za wcześniejsze lata, sam RZGW oraz Marszałek (Marszałek wskazał, że ma to nastąpić w okresie trzyletnim). Spółdzielnia uznała zatem, że zalecenia te, niezależnie od tego, że kontrole Marszałka i RZGW dotyczyły lat wcześniejszych, należy również stosować w latach kolejnych.

(akta kontroli str. 6-32, 41-68,
74-130, 172-174, 367-370, 378-380, 496-502, 531-532, 600-607)

5.3 Spółdzielnia nie dochowała, określonego w umowach na użytkowanie obwodu, wymogu powiadamiania RZGW o terminach planowanych zarybień z 14 dniowym wyprzedzeniem.

(akta kontroli str. 2-5, 37-40, 78-81, 84-87,
90-93, 96-99, 102-107, 112-113, 116-117, 120-121, 126-130)

5.4 W żadnym z przeprowadzonych przez Spółdzielnię zarybień nie uczestniczył przedstawiciel RZGW. Umowy na użytkowanie obwodu nie zobowiązywały Spółdzielni do przekazywania protokołów zarybień do potwierdzenia przedstawicielowi RZGW.

(akta kontroli str. 74-125, 172-174)

5.5 Spółdzielnia dokumentowała gospodarkę rybacką poprzez sporządzanie protokołów zarybień¹⁹, protokołów połowów, zestawienia rocznego, prowadzenie księgi gospodarczej oraz sporządzanie zestawień rocznych. Dane z protokołów zarybień i protokołów połowów zostały przeniesione do ksiąg gospodarczych dla poszczególnych obwodów rybackich za 2018 i 2019 r. oraz do zestawienia rocznego za 2018 r.²⁰ Spółdzielnia przesłała do RZGW ww. dokumenty sprawozdawcze za 2018 r. Do zakończenia czynności kontrolnych nie upłynął termin na przesłanie dokumentów za 2019 r.²¹

(akta kontroli str. 74-125, 148-153, 297-352, 396-478)

5.6 Połowy ryb były dokumentowane przez Spółdzielnię protokołami sporządzanymi za okresy miesięczne. Za lata 2018-2019 w Spółdzielni zostały sporządzone 24 protokoły z połowu ryb. W protokołach tych zostało ujętych również 15 połowów dokonanych przez Spółdzielnię w okresie ochronnym.

(akta kontroli str. 299-346)

5.7 Spółdzielnia prowadziła dla użytkowanych obwodów księgi gospodarcze w edytorze tekstu na komputerze. Dla poszczególnych lat zostały utworzone foldery, w których księgi zapisywano w odrębnych plikach.

Prowadząca księgi gospodarcze Główna Księgowa Spółdzielni w trakcie oględzin sposobu prowadzenia ksiąg oświadczyła, że wpisy w księgach są dokonywane na

¹⁹ nr 01/2018, nr 02/2018, nr 04/2018, nr 05/2018, nr 01/2019, nr 02/2019 i nr 04/2019, 03/2018 i nr 03/2019.

²⁰ Zgodnie z umowami na użytkowanie obwodu, termin na przesłanie zestawień rocznych został ustalony na 15 marca danego roku.

²¹ Zgodnie z umowami na użytkowanie obwodu, termin na przesłanie danych sprawozdawczych został określony na 15 marca danego roku.

bieżąco po dostarczeniu jej protokołów zarybień i protokołów połowów, natomiast sumowanie poszczególnych wpisów następuje po zakończeniu danego roku.

(akta kontroli str. 148-153, 347-352, 381)

5.8 Spółdzielnia terminowo²² i we właściwej wysokości²³ regulowała zobowiązania z tytułu użytkowania obwodów rybackich - na podstawie faktur VAT wystawionych przez RZGW²⁴.

(akta kontroli str. 175-181)

5.9 W umowach na użytkowanie obwodu Spółdzielnia zobowiązała się do udostępniania wód obwodu rybackiego do celów badań naukowych. Spółdzielnia w 2018 i 2019 r. udostępniała wody użytkowanych obwodów: Urzędowi Miasta Starogard Gdański, Uniwersytetowi Warmińsko-Mazurskiemu w Olsztynie (na podstawie decyzji Marszałka), Instytutowi Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie oraz podmiotom prywatnym prowadzącym ekspertyzy środowiskowe i badania naukowe.

(akta kontroli str. 531-532, 488-495)

5.10 W § 3 Aneksu nr 3 z dnia 2 września 2013 r. do umowy nr OR/64/04 na użytkowanie obwodu rybackiego Motława nr 6 Spółdzielnia zobowiązała się do aktualizowania zabezpieczenia należytego wykonania umowy w wybranej przez siebie formie, w wysokości odpowiadającej wysokości nakładów rzeczowo-finansowych na zarybienia oraz opłacie rocznej za użytkowanie obwodu rybackiego, przed upływem okresu obowiązywania zabezpieczenia.

Spółdzielnia nie wywiązała się z tego obowiązku. Zabezpieczenie należytego wykonania umowy nr OR/64/04, złożone w dacie jej zawarcia w postaci polisy nr G1946/501/96/2004 wygasło z dniem 3 grudnia 2005 r. i nie zostało zaktualizowane.

(akta kontroli str. 2-5, 37-40, 133-135, 496-507)

6. W latach 2018-2019 Spółdzielnia odłowiała łącznie 15.460 kg ryb, z tego 10.860 kg²⁵ w 2018 r. oraz 4.600 kg²⁶ w 2019 r.

Umowy na użytkowanie obwodu nie ustalały ilościowych limitów połowów ryb, zobowiązując użytkownika do corocznego odławiania ryb w granicach limitu wskazanego w operacie rybackim. W operatach dla obwodów rybackich, użytkowanych przez Spółdzielnię, limity ilościowe nie zostały wprost określone. Oszacowano w nich jedynie - w oparciu o uzyskane wyniki połowowe oraz informacje zebrane od wędkarzy - ogólną wielkość produkcji rybackiej w obwodzie.

²² Zgodnie z umowami na użytkowanie obwodu termin uiszczenia opłat upływał 1 maja danego roku kalendarzowego.

²³ Wysokość opłaty była ustalana jako iloczyn powierzchni obwodu rybackiego w ha i ceny 1 dt żyta ogłaszanej w komunikacie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego (na 2018 rok – M. P. z 2017 r. poz. 958; na 2019 r. – M. P. z 2018 r. poz. 1004), i współczynnika dla danego obwodu rybackiego (dla obwodu Motława nr 3 wynosił on 0,4, a dla obwodu Wierzyca nr 6 – 0,35).

²⁴ Z tytułu użytkowania obwodu rybackiego Motława nr 3 RZGW wystawił FV: w 2018 r. na kwotę 1.667,08 zł i w 2019 r. na kwotę 1.726,48 zł. Z tytułu użytkowania obwodu rybackiego Wierzyca nr 6 zostały wystawione FV: w 2018 r. na kwotę 2.829,21 zł i w 2019 r. na kwotę 2.930,01 zł.

²⁵ W obwodzie rybackim Motława nr 3 odłowiono 4.700 kg ryb, a w obwodzie Wierzyca nr 6 - 6.160 kg ryb.

²⁶ W obwodzie rybackim Motława nr 3 odłowiono 4.000 kg ryb, a w obwodzie Wierzyca nr 6 - 600 kg ryb.

Dla obwodu rybackiego Motława nr 3 wielkość tę oszacowano na 60 kg z ha²⁷, a dla obwodu rybackiego Wierzyca nr 6 na 40 kg z ha²⁸.

Umowy na użytkowanie obwodu nie zawierały wymogu zawiadomienia RZGW o planowanych połowach. W żadnym z połowów dokonanych przez Spółdzielnię nie uczestniczył przedstawiciel RZGW.

Jak wyjaśnił Prezes, Spółdzielnia nie uzyskiwała przychodu z połowów ryb. Ryby odłowione przez zatrudnionych w Spółdzielni rybaków stanowią ich własność, co wynika z przyjętych w Spółdzielni zwyczajowych, niespisanych regul. Prezes wyjaśnił, że z uwagi na brak sprzedaży ryb z użytkowanych obwodów rybackich, Spółdzielnia nie prowadzi ewidencji księgowej dotyczącej odłowionych ryb.

(akta kontroli str. 2-32, 37-68, 182, 359)

7. Spółdzielnia sprzedawała zezwolenia na amatorski połów ryb. W 2018 r. sprzedała 1.919 zezwoleń²⁹, których łączna wartość wyniosła 119.271 zł, a w 2019 r. - 2.819 zezwoleń o łącznej wartości 177.126 zł. W zezwoleniach nie określano limitów połowów. Wskazano w nich natomiast, że upoważniają one do połowu ryb żywych na dwie wędki zwykle lub spinningiem zgodnie z ustawą o rybactwie śródlądowym i rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 listopada 2001 r. w sprawie połowu ryb oraz warunków chowu, hodowli i połowu innych organizmów żyjących w wodzie³⁰ (dalej: „rozporządzenie ws. połowu ryb”). Prezes wyjaśnił, że Spółdzielnia ustalała wysokość opłat za zezwolenie³¹ sugerując się opłatami stosowanymi przez innych użytkowników i dzierżawców. Spółdzielnia nie wprowadziła w użytkowanych obwodach rybackich regulaminów amatorskiego połowu ryb.

(akta kontroli str. 183, 360-362)

8. Spółdzielnia nie posiadała danych o wielkości połowów ryb w ramach amatorskiego połowu ryb z powodu niezwracania przez wędkarzy rejestrów amatorskiego połowu ryb. Spółdzielnia w sposób formalny nie wprowadziła obowiązku prowadzenia takich rejestrów.

Prezes wyjaśnił, że w zezwoleniu nie wpisano obowiązku prowadzenia ewidencji amatorskiego połowu ryb i sposobu jej prowadzenia z uwagi na ograniczone miejsce na blankiecie zezwolenia oraz, że Spółdzielnia praktykuje dołączanie rejestrów do zezwoleń sprzedawanych w biurze Spółdzielni i w sklepach, które je dystrybuują. Wskazał również, że Spółdzielnia nie jest w stanie wyegzekwować zwrotów tych rejestrów.

²⁷ Zakładając, że oszacowana wartość produkcji rybackiej dotyczy rocznego okresu czasu, należy przyjąć, że roczny limit produkcji rybackiej dla obwodu rybackiego Motława nr 3 wynosi 4.764 kg (z wyliczenia: powierzchnia obwodu rybackiego, tj. 79,4 ha x 60 kg, tj. szacowana wartość produkcji rybackiej z ha).

²⁸ Zakładając, że oszacowana wartość produkcji rybackiej dotyczy rocznego okresu czasu, należy przyjąć, że roczny limit produkcji rybackiej dla obwodu rybackiego Wierzyca nr 6 wynosi 6.160 kg (z wyliczenia: powierzchnia obwodu rybackiego, tj. 154 ha x 40 kg, tj. szacowana wartość produkcji rybackiej z ha).

²⁹ Były to zezwolenia całoroczne, miesięczne, tygodniowe oraz jednodniowe.

³⁰ Dz. U. z 2018 r. poz. 2003.

³¹ Opłata za zezwolenie była zróżnicowana w zależności od okresu obowiązywania zezwolenia i sposobu połowu. Zezwolenie całoroczne na połów na dwie wędki lub spinningiem kosztowało na Motławie 120 zł, a na Wierzyca 150 zł. Opłaty za zezwolenia miesięczne, tygodniowe i jednodniowe na obu obwodach rybackich wynosiły odpowiednio 50 zł, 35 zł i 15 zł.

W toku przeprowadzonej przez Marszałka kontroli sposobu prowadzenia gospodarki rybackiej przez Spółdzielnię ustalono, że w księdze gospodarczej oraz zestawieniu rocznym brak jest informacji dotyczących ewidencji amatorskiego połowu ryb. Spółdzielnia zobowiązała się podczas tej kontroli do wprowadzenia, w zezwoleniach na amatorski połów ryb, warunku prowadzenia rejestru amatorskiego połowu ryb i do określenia sposobu prowadzenia tego rejestru. W dystrybuowanych przez Spółdzielnię blankietach zezwolenia na połów ryb nie zawarto informacji o obowiązku prowadzenia rejestru połowu ryb.

(akta kontroli str. 148-153, 159-162, 184-185, 279-296, 347-352, 496-507)

9. Spółdzielnia nie dokonywała połowów ryb w okresach ochronnych określonych w § 7 rozporządzenia ws. połowu ryb, z wyjątkiem 15 połowów szczupaka, na które Spółdzielnia otrzymała zezwolenia Marszałka³². Zgodnie z wydanymi zezwoleniami Spółdzielnia złożyła do Urzędu Marszałkowskiego w Gdańsku sprawozdania z dokonanych odłowów.

Spółdzielnia otrzymała również zezwolenie Marszałka na połów sandacza w okresie ochronnym³³, ale z niego nie skorzystała.

(akta kontroli str. 262-278)

10. W okresie objętym kontrolą sposób prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej przez Spółdzielnię poddany był ocenie Marszałka jeden raz³⁴. Ocena dotyczyła obwodu rybackiego Wierzyca nr 6 za okres 3 lat, tj. za 2015, 2016 i 2017 r. W wyniku kontroli Marszałek pozytywnie ocenił wypełnianie obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki przez Spółdzielnię.

W wyniku kontroli przeprowadzonej przez Marszałka ustalono, że: Spółdzielnia zrealizowała zarybienie łososiem w 2015 r. w ilości mniejszej niż zakładał operat rybacki, nie zrealizowała w 2016 r. i 2017 r. zarybienia wylęgiem łososia, zaplanowanego w operacie rybackim oraz nie zrealizowała w 2017 r. zarybienia wylęgiem troci.

W ocenie wydanej przez Marszałka, stwierdzono, że ustalono z uprawnionym do rybactwa, iż w okresie rozliczeniowym trzyletnim uzupełni niewykonane za 2017 r. zarybienie wylęgiem troci. W latach 2018-2019 Spółdzielnia nie uzupełniła tych zarybień.

Dyrektor Departamentu Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego wyjaśnił³⁵, że nie zalecono Spółdzielni uzupełnienia zarybień wylęgiem łososia, gdyż niewykonanie zarybień było spowodowane brakiem materiału zarybieniowego, którego Spółdzielnia nie mogła wyhodować lub kupić.³⁶

(akta kontroli str. 159-162, 279-296)

³² Na podstawie tych zezwoleń dokonała 8 połowów w 2018 r. w ilości 286 kg oraz 7 połowów w 2019 r. w ilości 52 kg. Wszystkie połowy miały miejsce w obwodzie rybackim Motława nr 3.

³³ Decyzja nr 20/2018 z dnia 07.03.2018 r. o sygn. DROŚ-RP.7143.20.2018, wydana przez Marszałka, zezwalająca Spółdzielni na odstępstwo od zakazu połowu tarlaków sandacza w ilości 24 kg (16 kg samic i 8 kg samców) z obwodu rybackiego rzeki Motława nr 3 w okresie ochronnym w terminie od 01.04.2018 r. do 31.05.2018 r.

³⁴ Ocena z dnia 14.11.2018 r., sygn. DROŚ-RP.7141.14.2018.MS.

³⁵ W trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

³⁶ Pismo z dn. 22.01.2020 r. o sygn. DAK-KZ.1713.2.2020 (EOD 5423/01/2020).

11. W okresie objętym kontrolą Spółdzielnia nie była kontrolowana przez RZGW oraz przez Społeczną Straż Rybacką. Kontrole Spółdzielni przeprowadzała Państwowa Straż Rybacka. Kontrole te dotyczyły działań Społecznej Straży Rybackiej, utworzonej przez Spółdzielnię³⁷. Według ustaleń tych kontroli, Społeczna Straż Rybacka nie prowadziła działalności w 2017 i 2018 r. Państwowa Straż Rybacka skontrolowała ponadto połów ryb, przeprowadzony przez Spółdzielnię, na Motławie w dniu 4 października 2019 r., nie stwierdzając nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 204-208, 390-391)

12. Współpraca z Państwową Strażą Rybacką i Społeczną Strażą Rybacką, wg informacji podanych przez Prezesa, dotyczyła kontroli przy zarybieniach i odłowach oraz interwencji w związku ze zgłoszeniami wędkarzy. Współpraca ta nie została przez Spółdzielnię w żaden sposób udokumentowana.

(akta kontroli str. 209)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Spółdzielnia nie zachowała, określonego w § 6 lit. a umów na użytkowanie obwodu, terminu powiadamiania RZGW o planowanych zarybieniach z 14 dniowym wyprzedzeniem. Na dziewięć zarybień dokonanych przez Spółdzielnię w latach 2018-2019 stwierdzono, że: w jednym przypadku zawiadomiono RZGW o planowanym zarybieniu na siedem dni przed planowanym zarybieniem³⁸, w jednym - na cztery dni przed³⁹, w czterech - na trzy dni przed⁴⁰, w jednym - na dwa dni przed⁴¹ oraz w dwóch - z jednodniowym wyprzedzeniem przed planowanym zarybieniem⁴².

Prezes wyjaśnił, że Spółdzielnia nie zawiadamiała o zarybieniach z 14 dniowym wyprzedzeniem, ponieważ nie da się przewidzieć terminu wyklucia wylęgu, a po jego wykluciu zarybienie musi nastąpić w przeciągu 2-3 dni, gdyż w przeciwnym wypadku wylęg padnie albo zacznie się pożerać, jak np. w przypadku szczupaka.

(akta kontroli str. 2-5, 37-40, 78-81, 84-87, 90-93, 96-99, 102-107, 112-113, 116-117, 120-121, 126-130, 297, 378-380, 496-501, 531-532)

Zdaniem NIK złożone wyjaśnienia nie uzasadniają nieterminowego zawiadamiania RZGW o planowanych zarybieniach, w sytuacji, gdy Spółdzielnia wyraziła w umowach zgodę na terminy zawiadomień.

2. Spółdzielnia nie sporządziła osobnych protokołów połowów ryb dla każdego z 15 połowów dokonanych w okresie ochronnym, co było niezgodne z § 2 pkt 1 lit. b i § 5 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia ws. dokumentacji, które nakładały

³⁷ Kontrole zostały udokumentowane protokołem z dnia 16.04.2018 r. oraz protokołem nr 10/19 z dnia 19.04.2019 r.

³⁸ Dotyczyło to zarybienia z dnia 06.05.2019 r. (protokół nr 03/2019).

³⁹ Dotyczyło to zarybienia z dnia 18.06.2019 r. (protokół nr 04/2019).

⁴⁰ Dotyczyło to zarybień: z dnia 20.04.2018 r. (protokół nr 01/2018), z dnia 23.04.2018 r. (protokół nr 02/2018), z dnia 26.04.2018 r. (protokół nr 03/2018) oraz z dnia 28.05.2018 (protokół nr 05/2018).

⁴¹ Dotyczyło to zarybienia z dnia 25.05.2018 r. (protokół nr 04/2018).

⁴² Dotyczyło to zarybienia z dnia 17.04.2019 r. (protokół nr 01/2019).

obowiązek sporządzenia protokołu niezwłocznie po połowie i wskazania w nim m.in. daty dziennej połowu.

Prezes wyjaśnił, że w Spółdzielni uznano za wystarczające sporządzenie zbiorczego protokołu za dany miesiąc.

(akta kontroli str. 186, 262-278, 299-346)

Zdaniem NIK, stosownie do § 2 pkt 1 lit. b i § 5 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia ws. dokumentacji, Spółdzielnia miała obowiązek sporządzenia protokołów z każdego połowu w okresie ochronnym, co znajduje również potwierdzenie we wzorze protokołu połowu ryb i raków. Z objaśnień do wzoru protokołu połowu ryb i raków wynika, że przez podawaną w protokole datę połowu należy rozumieć dzień, miesiąc i rok, w którym ryby lub raki wyjęto z rybackich narzędzi lub urządzeń połowowych.

3. Spółdzielnia nie wywiązała się z obowiązku zaktualizowania zabezpieczenia należytego wykonania umowy nr OR/64/2004 z dnia 22 grudnia 2004 r., o oddanie w użytkowanie obwodu rybackiego rzeki Wierzyca nr 6, wprowadzonego § 3 aneksu nr 3 z dnia 02 września 2013 r. do ww. umowy.

Prezes wyjaśnił, że polisa⁴³ nie została zaktualizowana, gdyż z pisma Ministerstwa Środowiska z dn. 24.11.2004 r. o sygn. ZWsd-6927/2004/BGW-ab/jko⁴⁴ wynika, że nie jest słusznym wymaganiem od Spółdzielni Troć złożenia zabezpieczenia finansowego, skoro informacja o obowiązku złożenia tego zabezpieczenia pojawiła się na stronie internetowej RZGW dopiero po rozstrzygnięciu konkursu na oddanie obwodu rybackiego w użytkowanie. W ocenie Prezesa pismo to uprawniało Spółdzielnię do tego by nie aktualizować ww. polisy.

(akta kontroli str. 2-5, 37-40, 133-135, 496-507, 608-609)

Zdaniem NIK wyjaśnienia nie uzasadniają braku zaktualizowania zabezpieczenia wykonania umowy nr OR/64/2004 z dnia 22 grudnia 2004 r. o oddanie w użytkowanie obwodu rybackiego rzeki Wierzyca nr 6, skoro zobowiązanie Spółdzielni wynika z aneksu do umowy zawartego znacznie później niż sama umowa, której postanowienie dotyczące zabezpieczenia Spółdzielnia kwestionuje.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Przestrzeganie, wynikającego z umów na użytkowanie obwodu, terminu zawiadamiania RZGW o planowanych zarybieniach.
2. Sporządzanie osobnego protokołu z każdego połowu ryb dokonanego w okresie ochronnym, zgodnie z § 2 pkt 1 lit. b i § 5 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia ws. dokumentacji.

⁴³ Polisa nr G 1946/501/96/2004 złożona przez Spółdzielnię Troć zgodnie z § 4 umów z dn. 22.12.2004 r.: nr OR/64/04 i nr OR/70/04 tytułem zabezpieczenia należytego wykonania tych umów.

⁴⁴ Pismo stanowiło odpowiedź na pismo Spółdzielni Troć z dnia 16.11.2004 r. i dotyczyło konkursu ofert na użytkowanie obwodu rybackiego na Martwej Wiśle.

3. Spełnienie obowiązku wniesienia zabezpieczenia należytego wykonania umowy nr OR/64/04 zawartej 22 grudnia 2004 r., stosownie do § 3 aneksu nr 3 z dnia 2 września 2013 r.

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Gdańsk, 8 kwietnia 2020 r.

Kontroler
Łukasz Badura
Starszy inspektor kontroli państwowej

Łukasz Badura
.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku
Dyrektor

2 Up.

WICEDYREKTOR DELEGATURY
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
w Gdańsku

Ewa Duszczyńska
.....
podpis

